

Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland (CVIN)
Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Datum
19 maart 2002

Ons kenmerk
1815542/01

Onderdeel

Inlichtingen

T (070) 320 44 00
F (070) 320 07 33

Uw kenmerk

Exemplaar nummer /

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Illegale Migratie en Islamistisch Terrorisme

De BVD verricht sinds medio 1999 op grond van zijn wettelijk taak onderzoek naar veiligheidsrisico's die samenhangen met illegale migratie. In deze verricht de BVD activiteiten die tot doel hebben de informatiepositie te verbeteren van het bestuurlijk-preventieve circuit - zowel in beleidsbepalende als uitvoerende zin - en waarvoor mede financiële middelen zijn verkregen van het ministerie van Justitie. Één van deze activiteiten is het uitvoeren van onderzoeken naar de zogenaamde kwartiermakersfunctie. Hieronder wordt verstaan dat aanhangers en/of leden van religieus- en/of politiek-extreme groeperingen het illegaal binnensluizen van geestverwanten voorbereiden en faciliteren.

Tegen de hierboven beschreven achtergrond doe ik u de nota "Illegale Migratie en Islamistisch Terrorisme" toekomen. De rapportage beschrijft in het bijzonder de voorbereidende en faciliterende rol van aanhangers of sympathisanten van islamistische terroristische groeperingen. Dit faciliteren geschiedt in interne kring veelal zonder gebruik te maken van niet-geloofsgenoten, derhalve binnen een parallelle (illegale) samenleving. Ditzelfde milieu wordt ook in omgekeerde richting gebruikt voor de uitreis van in Europa gerekruteerde moslim-extremisten naar landen als Tsjetsjenië, waar zij getraind worden in opleidingskampen en ingezet worden in de jihad.

De nota laat zien dat er bij islamistisch terrorisme vaak een nauwe verwevenheid is met illegale migratie.

HET HOOFD VAN DE BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

ILLEGALE MIGRATIE en ISLAMISTISCH TERRORISME

Samenvatting

Islamistisch terrorisme¹ hangt nauw samen met illegale migratie en is bij uitstek een internationaal verschijnsel. Personen die behoren tot islamistische terroristische netwerken reizen frequent van het ene naar het andere land. Anderen vestigen zich voor langere tijd in een land en houden zich daar bezig met terrorisme ondersteunende activiteiten als fondsenwerving, rekrutering, terreinverkenning en kwartiermaken. Onder dit laatste wordt verstaan dat, met name, politiek- en religieus-extreme personen en/of organisaties het op illegale wijze binnensluizen van land-, partij- of geloofsgenoten voorbereiden en faciliteren.

Bij een zevental (verhinderde) aanslagen die de afgelopen jaren werden voorbereid vanuit internationaal georiënteerde islamistische terroristische netwerken² werd steeds dezelfde modus operandus gehanteerd. De daadwerkelijke plegers van aanslagen, alsmede andere personen die een cruciale rol spelen bij de voorbereiding van aanslagen, worden ingevlogen vanuit plaatsen van opleiding, zoals voorheen Afghanistan, Tsjetsjenië en de Filippijnen. Deze terroristen reizen doorgaans op valse of vervalste papieren en beschikken niet zelden over verschillende valse paspoorten voor meer dan één gelegenheid of traject. De illegaal ingevlogen terroristen worden gefaciliteerd door lokale, ideologisch gemotiveerde ondersteuners die (semi)permanent in Europa verblijven. Deze personen zijn goed bekend met de plaatselijke situatie, voorzien nieuwkomers voor kortere of langere tijd van onderdak en indien nodig van valse identiteitsdocumenten. Ze hebben een netwerk opgebouwd van personen op wie een beroep kan worden gedaan tijdelijk een 'broeder' onderdak te geven zonder verder vragen te stellen over wat precies diens missie is. Soms beschikken ze zelfs over permanente 'safehouses'. De lokale ondersteuners kunnen ook auto's leveren, alsmede geld, valse creditcards en valse identiteitspapieren.

Kwartiermakers zijn vaak personen die zich betrekkelijk recent in Nederland hebben gevestigd. Zelf verblijven zij veelal illegaal in ons land. Zij zijn als illegale migranten Nederland binnengekomen, of hebben zich als asielzoeker laten registreren en zijn nadat hun aanvraag is afgewezen het illegale circuit in gegaan. Dergelijke illegale kwartiermakers zijn soms op zoek naar mogelijkheden hun verblijf een legale status te geven, om zo makkelijker te kunnen werken. De BVD is in zijn onderzoek tot nu toe niet gestuit op - in Nederland geboren en getogen - allochtonen die als kwartiermaker voor islamistische terroristen optreden.

¹ Onder islamisme wordt verstaan de politieke interpretatie van de islam volgens welke in de samenleving slechts de (goddelijke) islamitische wetten mogen gelden, dit in tegenstelling tot wetten die (eventueel via een democratisch proces) door mensen zijn gemaakt. De term 'islamistisch terrorisme' wordt door de BVD consequent gehanteerd om aan te geven dat dit terrorisme voortkomt uit een specifieke *interpretatie* van de islam, niet uit de islam als zodanig.

² Onder meer aanslagen op de Amerikaanse ambassades in Kenia en Tanzania in 1998, de verhinderde aanslagen in Jordanië en de VS rond de millenniumwisseling, de aanslag op de USS Cole in 2000, de verhinderde aanslagen op de kerstmarkt in Straatsburg, eind 2000 en op de Amerikaanse ambassade in Parijs in 2001.

Islamistische terroristen maken, voor zover bij de BVD bekend, geen gebruik van bestaande commerciële mensensmokkelorganisaties. In plaats daarvan maakt men gebruik van de diensten van personen met wie een ideologisch-religieuze verwantschap bestaat. Als al gebruik wordt gemaakt van specialistische kennis en vaardigheden van niet-geloofsgenoten, dan gebeurt dit slechts via via. De keuze slechts broeders te betrekken is vrijwel zeker ingegeven door veiligheidsredenen. Men wil slechts gebruik maken van personen die vanwege hun religieuze overtuiging betrouwbaar worden geacht. De illegale migratie van islamistische terroristen speelt zich daardoor af binnen een radicaal-islamitisch milieu, met een eigen cultuur, taal, waarden, normen en regels, die door buitenstaanders moeilijk te doorgronden is. Binnen dit milieu bestaat een gedegen kennis van wat in de wereld van illegale migratie mogelijk is, mede vanwege het feit dat veel lokale ondersteuners zich bezig houden met (religieus gesanctioneerde)³ criminaliteit en daardoor raakvlakken hebben met criminele milieus. Tevens heeft men veel kennis over de asielwetgeving en asielmogelijkheden in Europa. Met name voor personen die wat langere tijd in Europa willen verblijven (bijvoorbeeld als kwartiermaker) is gebruik maken van het asielkanaal een interessante optie.

De hierboven beschreven parallelle (illegale) samenleving is ook van belang voor reisbewegingen vanuit Europa, Nederland naar conflictgebieden. In Europa worden binnen moslimgemeenschappen personen geworven om in trainingskampen opgeleid te worden tot islamistische strijders, of om deel te nemen aan de jihad in brandhaarden als Tsjetsjenië. Deze rekruteerders, die veelal zelf illegaal of als asielzoeker in Nederland verblijven, staan in contact met een netwerk van radicale moslims die gespecialiseerd zijn in het organiseren van de reis naar trainingskampen buiten Europa en naar strijdgebieden als Tsjetsjenië. Één van de belangrijkste radicaal-islamitische netwerken in Nederland concentreert zich rond de illegaal in Nederland verblijvende Algerijn Rodoin Daoud.

³ Het betreft hier met name aanhangers van de extremistische Takfir Wal Hijra ideologie, volgens welke criminaliteit gericht tegen niet (radicale) moslims legitiem is mits een vijfde deel van de opbrengst wordt bestemd voor ondersteuning van de islamitische jihad.

ILLEGALE MIGRATIE en ISLAMISTISCH TERRORISME

1 Inleiding

Islamistisch terrorisme is nauw verbonden met illegale migratie en is bij uitstek een internationaal verschijnsel. Personen die behoren tot islamistische terroristische netwerken reizen frequent van het ene naar het andere land. Anderen vestigen zich voor langere tijd in een land en houden zich daar bezig met terrorisme ondersteunende activiteiten als fondsenwerving, rekrutering, terreinverkenning en kwartiermaken. Onder dit laatste wordt verstaan dat, met name, politiek en religieus-extreme personen en/of organisaties het op illegale wijze binnensluizen van land-, partij- of geloofsgenoten voorbereiden en faciliteren. Gebruik maken van illegale migratiekanalen maakt het mogelijk te ontsnappen aan de aandacht van veiligheids- en politiediensten en zich te vestigen in landen waarvoor men geen legale verblijfstitel bezit. Islamistische terroristen en hun handlangers duiken zo onder in de parallele (illegale) samenleving die - ook in Nederland - bestaat naast de reguliere samenleving. Illegale migratie is zo een belangrijk middel waarvan islamistische terroristische netwerken zich bedienen bij het realiseren van hun doelen.

Eerst wordt in deze notitie kort stil gestaan bij het karakter van het hedendaagse islamistische terrorisme. Daarna wordt ingegaan op een aantal trends in de relatie tussen illegale migratie en islamistisch terrorisme, zoals deze naar voren komen in BVD-onderzoeken. Daarbij zullen concrete voorbeelden als illustratie worden gebruikt. Om de genoemde trends verder te illustreren wordt in hoofdstuk vier van de notitie een beeld geschetst van de illegale migratie aspecten van een aantal belangrijke, aan islamistisch terrorisme gerelateerde, zaken die in het zeer recente verleden hebben gespeeld of die op dit moment nog spelen.

2 Karakter van het hedendaags islamistisch terrorisme

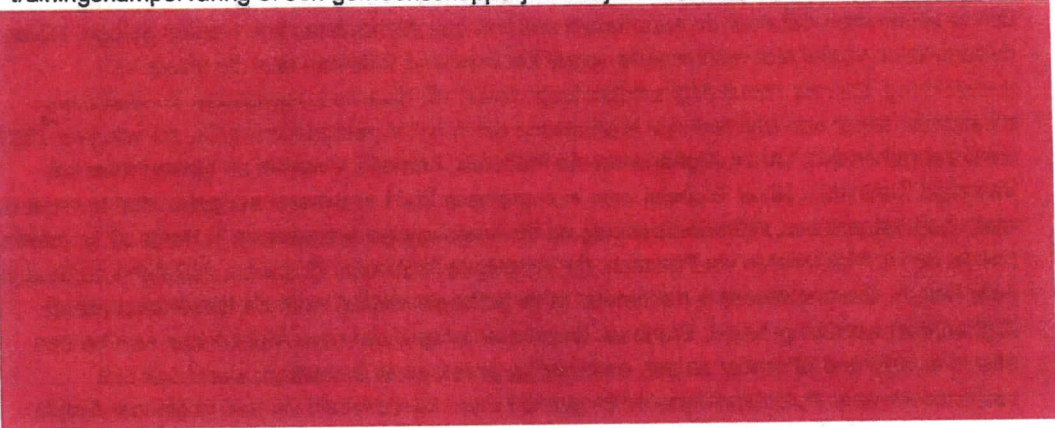
Van een nationale naar een internationale oriëntatie

Het islamistisch terrorisme in zijn huidige verschijningsvorm is ontstaan in de loop van de jaren negentig van de vorige eeuw. In de periode daarvoor (vanaf de jaren zeventig) was voornamelijk sprake van nationaal georiënteerd terrorisme. Terroristische groeperingen als de Egyptische Al Jama'al Islamiya, de Libanese Hizballah en de Algerijnse GIA richtten zich primair tegen het (bezettings)regiem in hun eigen land. In de loop van de jaren negentig ontstonden radicaal-islamistische terroristische netwerken die zich wereldwijd uitstrekken en primair internationaal georiënteerd zijn.⁴ Zij voeren een wereldwijde jihad tegen 'joden en kruisvaarders' (lees Israël en het Westen). Deze internationale jihad kent vele (wisselende) strijdtoneelen en kan in beginsel overal ter wereld worden uitgevochten. Als uitvloeisel van deze gedachtengang kunnen Amerikaanse en Israelische diplomatieke vestigingen in uiteenlopende landen maar ook een kerstmarkt in Straatsburg doelwit voor een aanslag zijn.

⁴ Gesproken wordt in dit verband van 'internationaal jihaddisme'

Van klassieke organisaties naar netwerkstructuur

Speelden in het islamistisch terrorisme tot in de loop van de jaren negentig 'klassieke' nationale groeperingen⁵ met een duidelijke hiërarchische opbouw nog een hoofdrol; tegenwoordig is vooral sprake van diffuse netwerken met vertakkingen in verschillende landen. Daarbinnen werken personen van verschillende nationale afkomst (vaak op ad hoc basis) met elkaar samen. Deze verschuiving is analoog aan een vergelijkbare verschuiving die, onder invloed van globaliserings- en internationaliseringstendenzen, plaats heeft gevonden in criminele milieus. De samenbindende factor in de islamistische netwerken is in de eerste plaats de gemeenschappelijke ideologie. Daarnaast spelen uiteenlopende verwantschappen een belangrijke rol. De verwantschappen zijn onder meer gebaseerd op herkomst (afkomstig uit de zelfde regio of wijk van een grote stad), familiebanden, gemeenschappelijke strijd- of trainingskampervaring of een gemeenschappelijk verblijf in hetzelfde asielzoekerscentrum.

Uitvalsbasis Afghanistan

Tot voor kort speelde Afghanistan de rol van terroristische vrijplaats. Terroristen van uiteenlopende islamistische snit konden hier ongestoord worden opgeleid en zich voorbereiden op het plegen van aanslagen. Van veel illegale migratieroutes die door radicale moslims werden gebruikt was Afghanistan begin- en eindpunt. Als gevolg van de internationaal politieke ontwikkelingen van de afgelopen maanden fungeert Afghanistan niet langer als vrijplaats voor terroristen. Op dit moment is nog niet duidelijk of andere gebieden deze rol zullen overnemen.

3 Relatie tussen illegale migratie en islamistisch terrorisme: trends

Terroristen maken gebruik van illegale migratie om naar Europa te reizen

Bij (verhinderde) aanslagen die de afgelopen jaren werden voorbereid vanuit de bovengenoemde internationaal georiënteerde islamistische terroristische netwerken⁶ werd steeds dezelfde modus operandi gehanteerd. De daadwerkelijke plegers van aanslagen, alsmede andere personen die een cruciale rol spelen bij de voorbereiding van aanslagen, worden ingevlogen vanuit Afghanistan (of andere plaatsen waar terroristen worden opgeleid zoals Tsjetsjenië of de Filippijnen). Deze terroristen reizen doorgaans op valse of vervalste

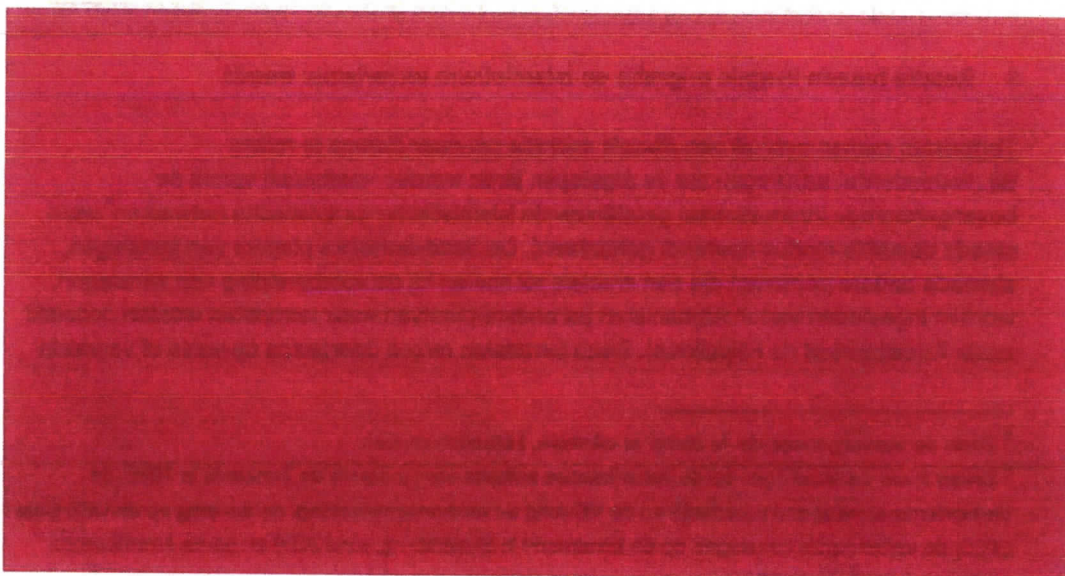
⁵ Zoals de eerdergenoemde Al Jama' al Islamiya, Hizballah en GIA.

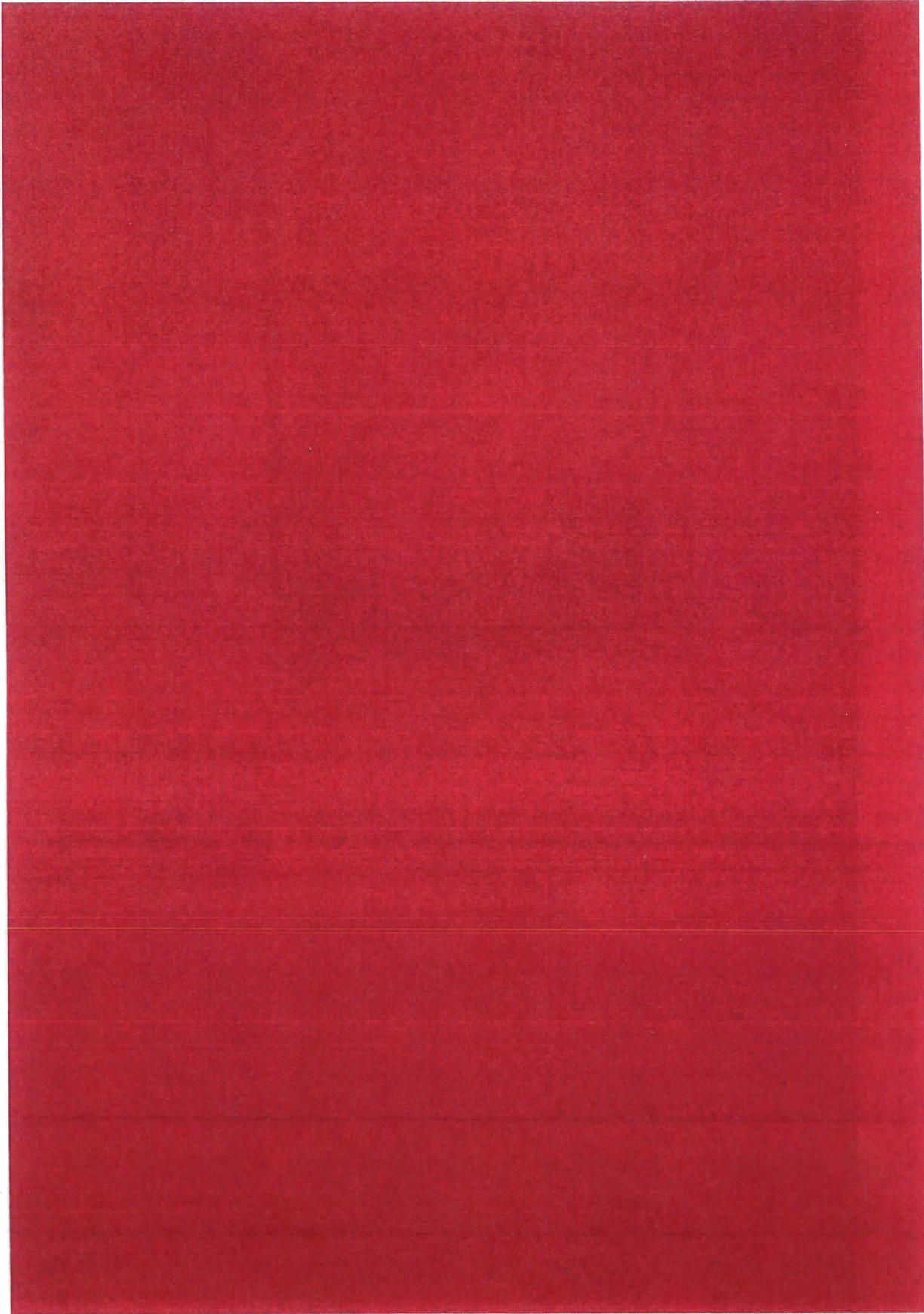
⁶ Onder meer de aanslagen op de Amerikaanse ambassades in Kenia en Tanzania in 1998, de verhinderde aanslagen in Jordanië en de VS rond de millenniumwisseling, de aanslag op de USS Cole in 2000, de verhinderde aanslagen op de kerstmarkt in Straatsburg, eind 2000 en op de Amerikaanse ambassade in Parijs in 2001.

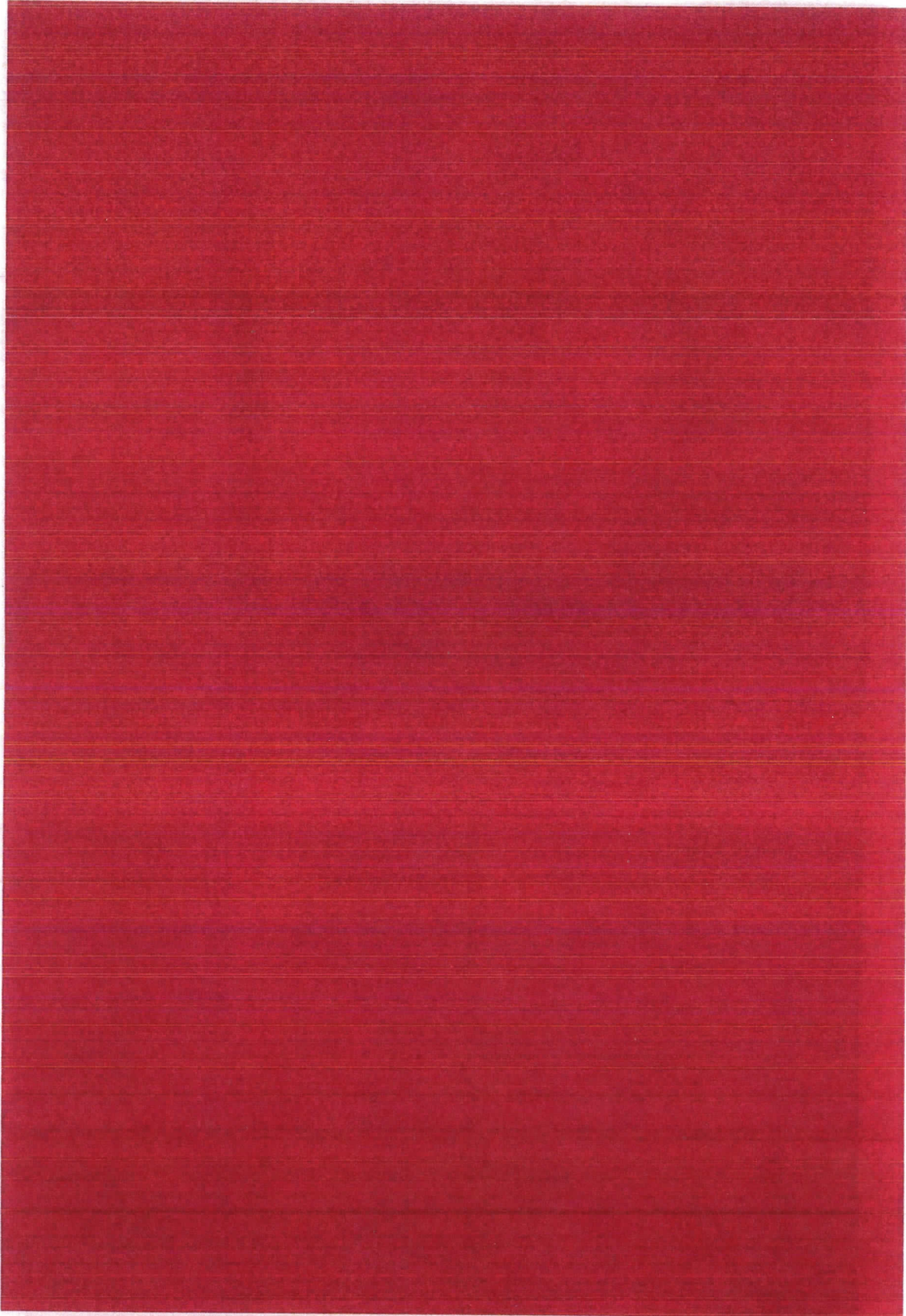

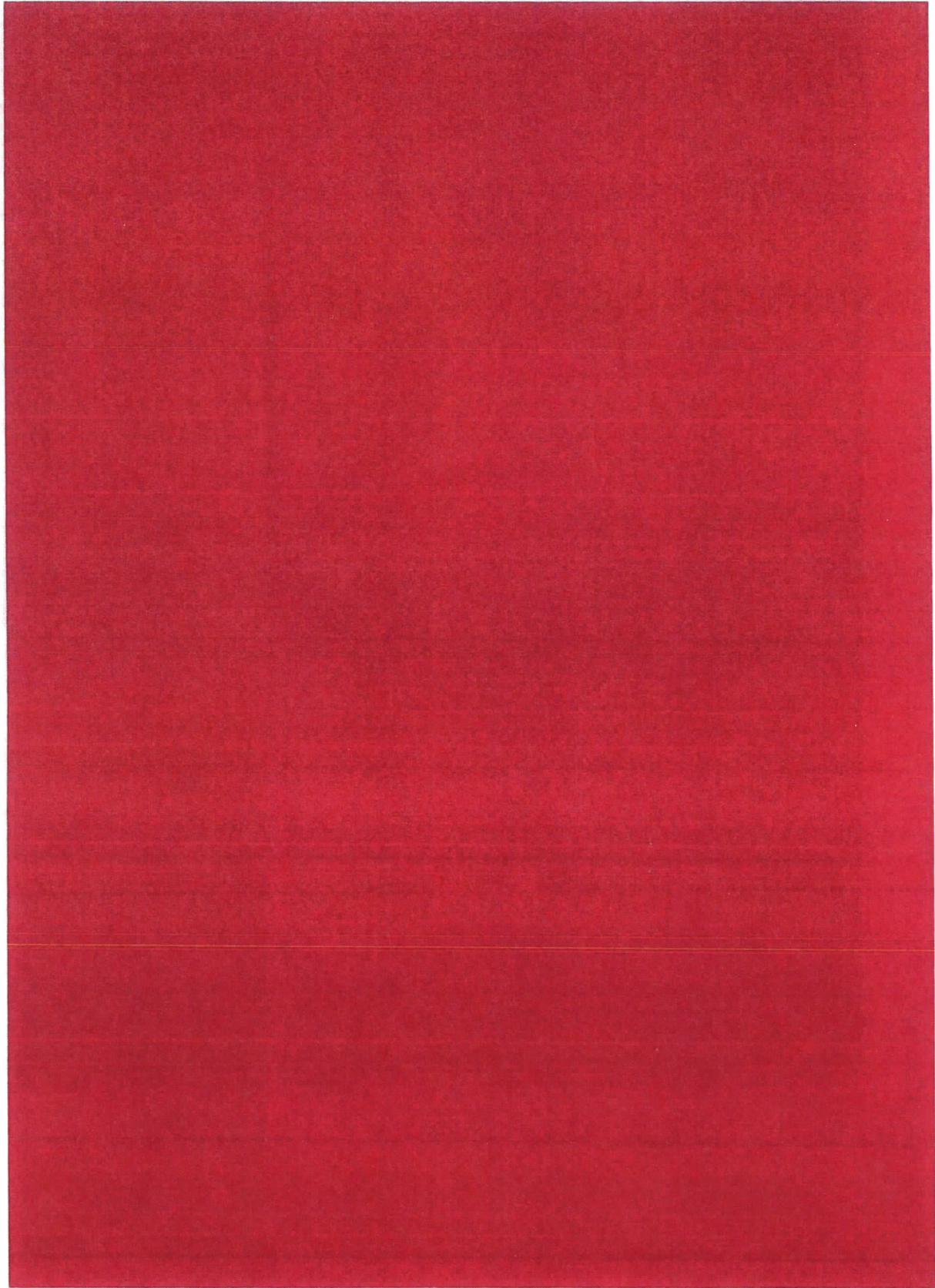
papieren. Door het aannemen van een nieuwe identiteit (zowel qua identiteitspapieren als qua uiterlijke kenmerken) hopen ze onopgemerkt te blijven door veiligheids- en politiediensten. Niet zelden beschikken terroristen over diverse valse paspoorten, die voor verschillende gelegenheden worden benut. Bijvoorbeeld voor verschillende trajecten van de reisroute. Als al gebruik wordt gemaakt van authentieke reisdocumenten wordt geprobeerd sporen van het verblijf in trainingskampen te wissen. Zo gebruikte Richard Reid, de Brit die eind 2001 probeerde met behulp van in zijn schoenzolen verborgen explosieven een Amerikaans passagiersvliegtuig op te blazen, een nieuw authentiek paspoort dat hij aangevraagd had nadat hij zijn oude paspoort (met visastempels die wezen op zijn verblijf in Afghanistan) was 'kwijtgeraakt'. Dezelfde truc werd ook door verschillende daders van de aanslagen van 11 september gebruikt.

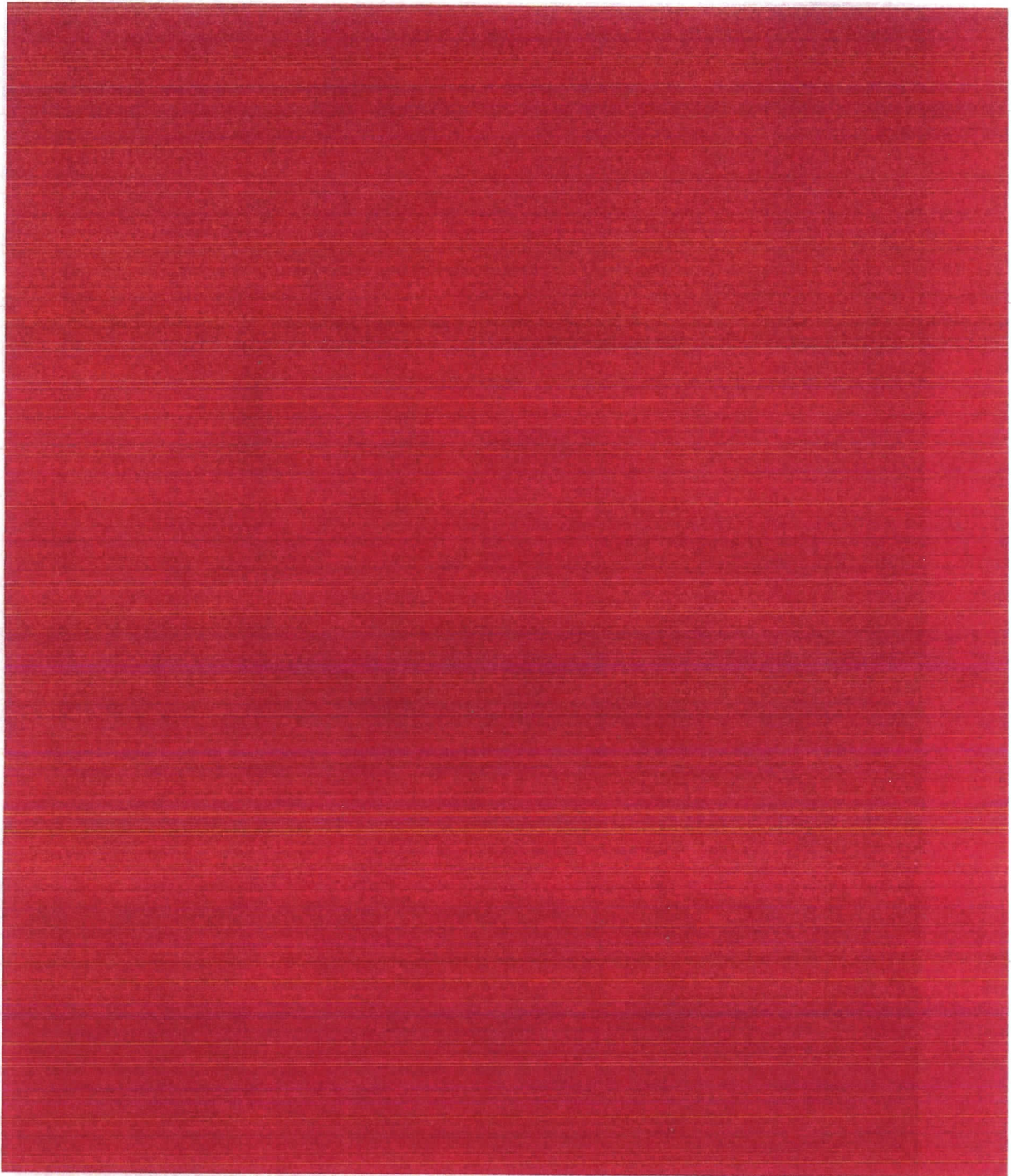
Om te voorkomen dat door de autoriteiten een link met Afghanistan kan worden gelegd, reizen de terroristen veelal niet rechtstreeks vanuit het buurland Pakistan naar de plaats van bestemming. De reis vanuit Afghanistan loopt veelal via diverse tussenstops. Zo reisde een belangrijke leider van een radicaal islamitische cel in het Verenigd Koninkrijk, die voorjaar 2001 werd aangehouden, vanuit Afghanistan via Pakistan, Somalië, Zweden en Ierland naar het Verenigd Koninkrijk. Nizar Trabelsi, een in september 2001 in Brussel aangehouden terrorist die was voorbestemd een zelfmoordaanslag op de Amerikaanse ambassade in Parijs uit te voeren, reisde vanuit Afghanistan via Pakistan, de Verenigde Arabische Emiraten, Duitsland en Spanje naar België. Geconstateerd is dat landen in de golfregio relatief vaak als tussenstop vanuit Afghanistan worden gebruikt. Wanneer terroristen terugreizen naar Afghanistan (omdat een missie is afgerond of omdat ze aan aanhouding proberen te ontkomen) wordt ook niet rechtstreeks naar Pakistan/Afghanistan gereisd maar bijvoorbeeld via Iran of Saoedi-Arabië. Terroristen die het voornemen hebben in een land een aanslag te plegen, reizen veelal eerst naar een derde land (vaak een buurland), van waaruit de aanslag wordt voorbereid. De genoemde [REDACTED] bijvoorbeeld bereidde zijn geplande aanslag in Parijs voor vanuit België. De terroristen die eind 2000 een aanslag wilden plegen in het Franse Straatsburg gebruikten de nabijgelegen Duitse stad Baden Baden als uitvalsbasis en de terrorist [REDACTED] die het plan had rond de millenniumwisseling een aanslag in de Verenigde Staten te plegen werkte vanuit buurland Canada.

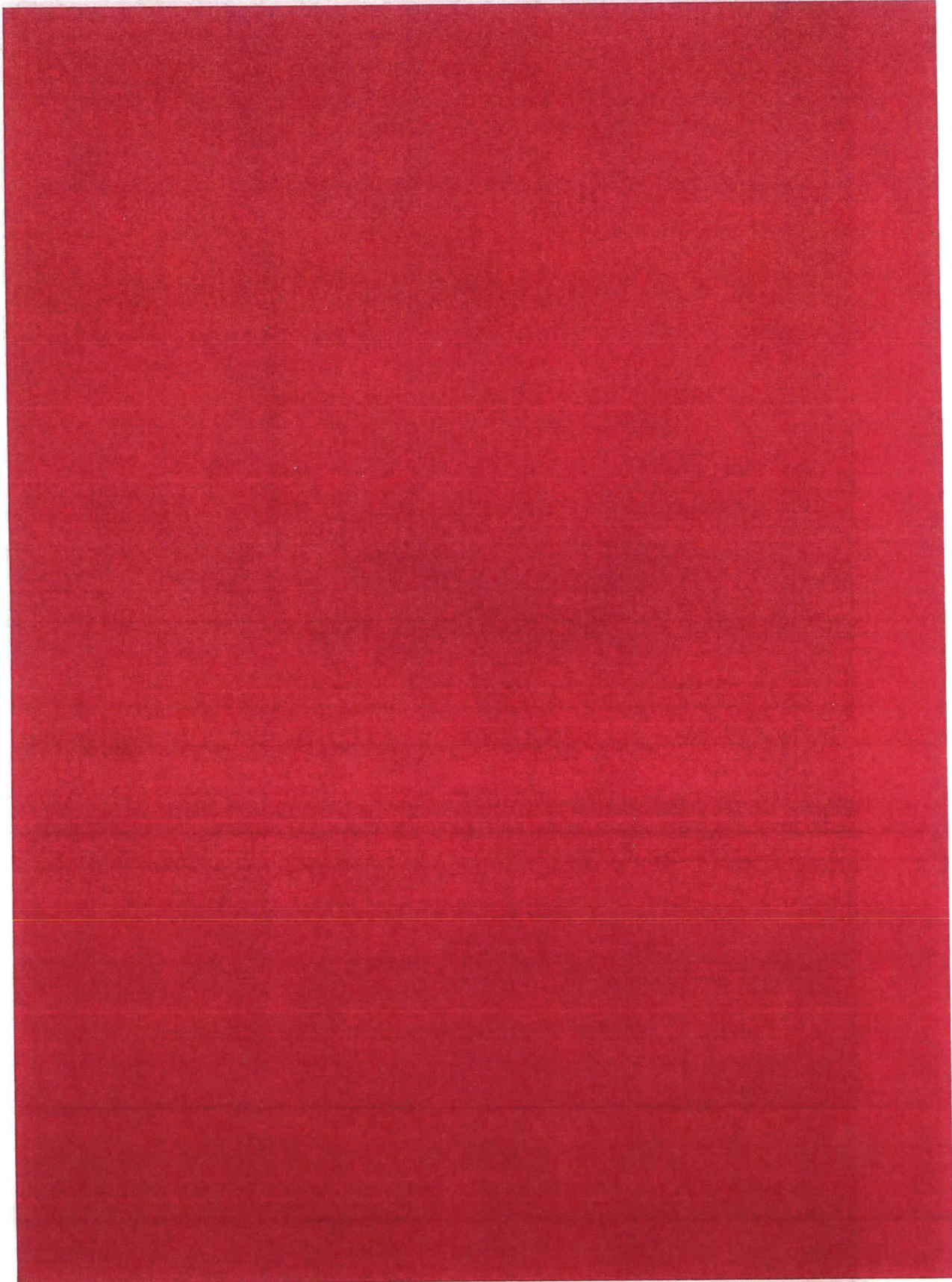

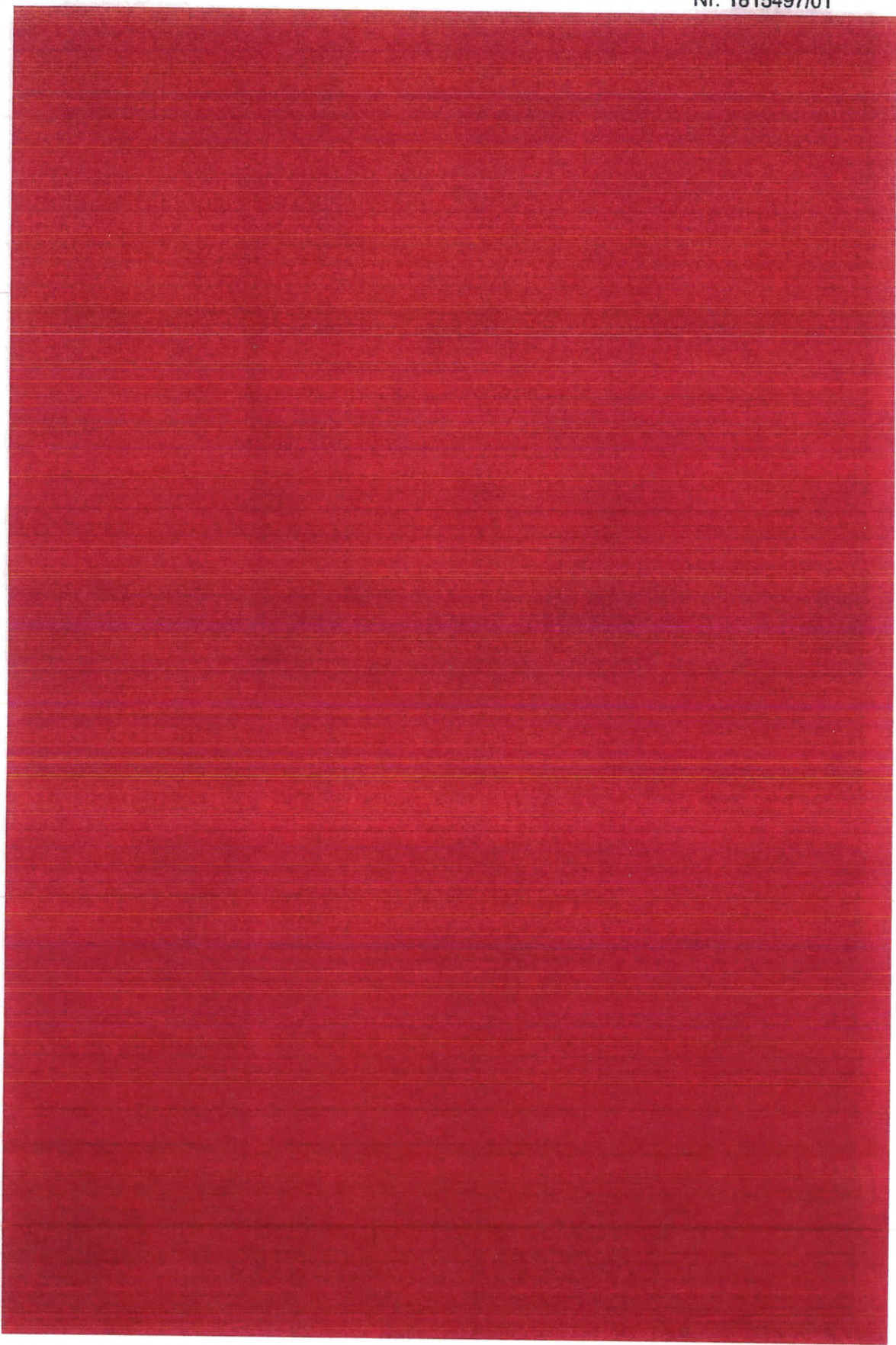

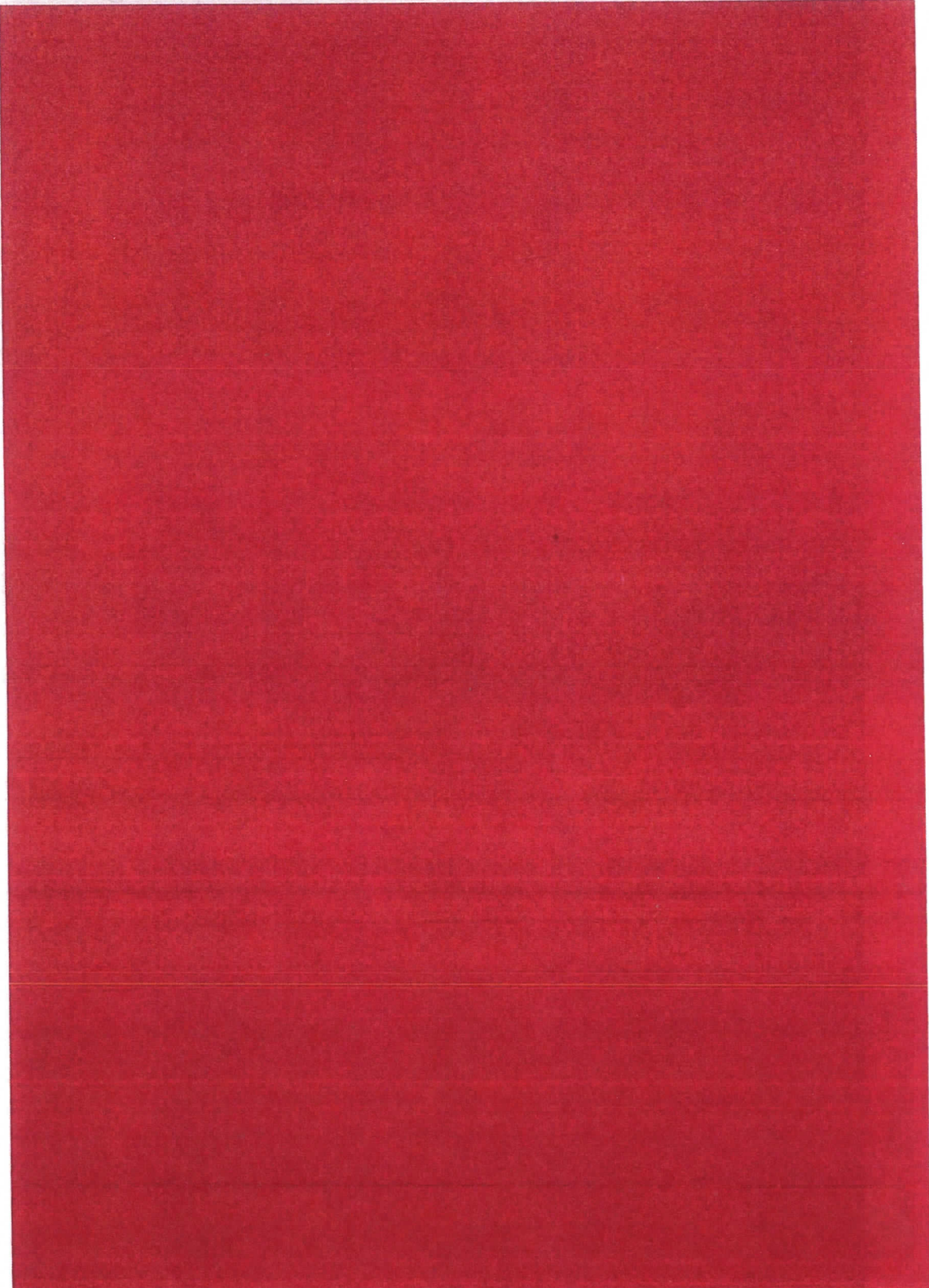

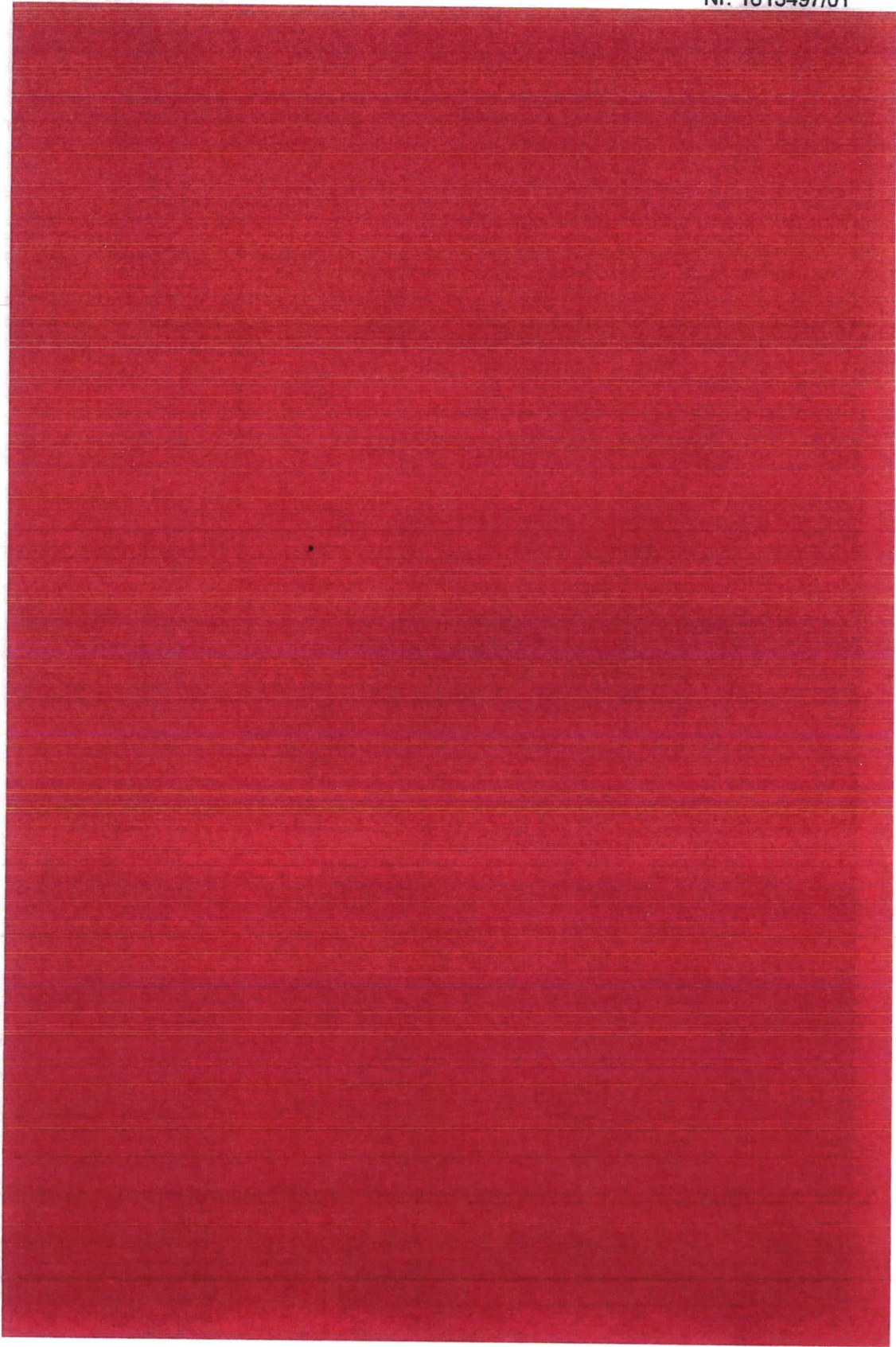

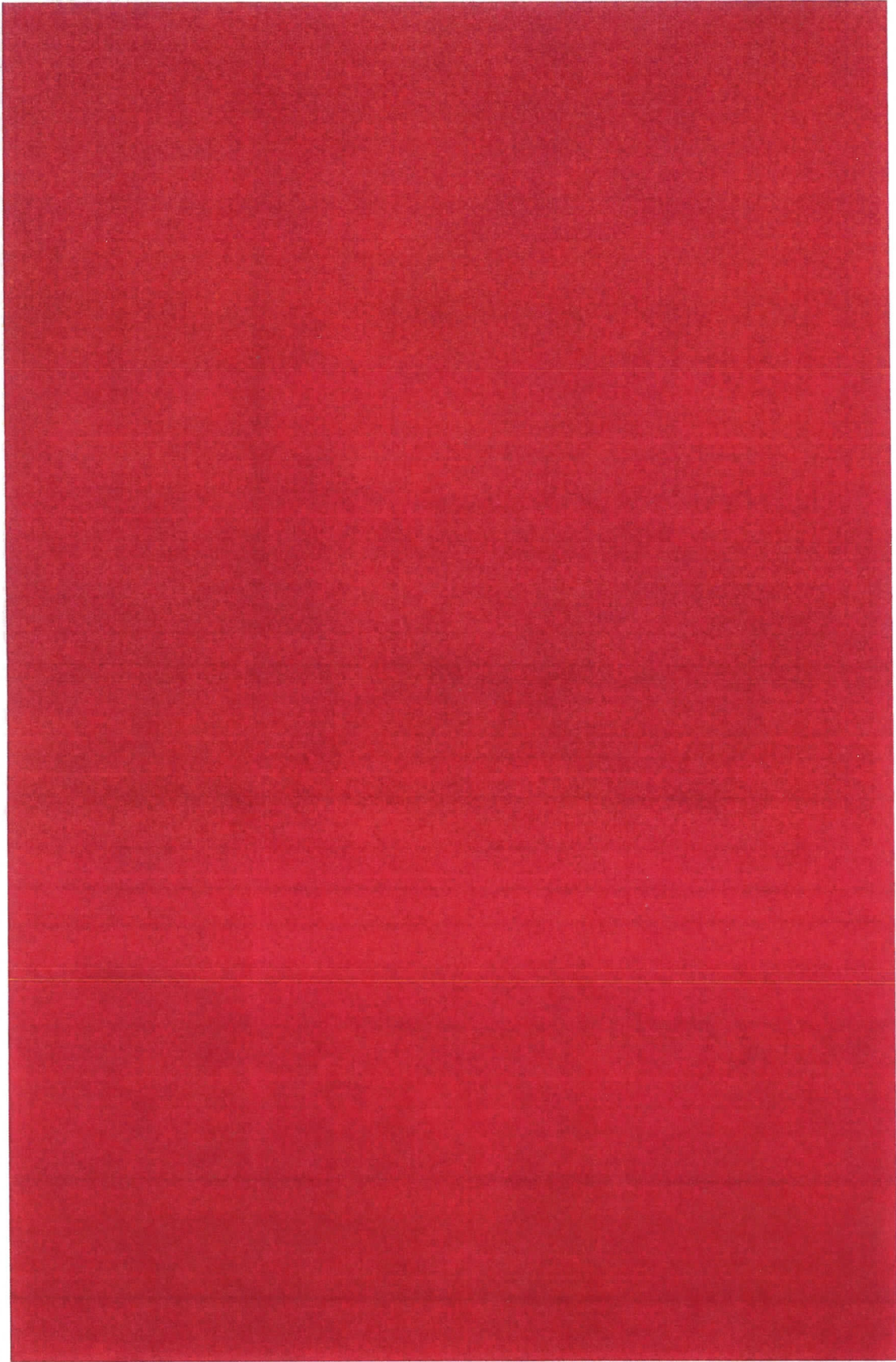

Nr. 1815497/01

Nr. 1815497/01

